

MODERN ARTISTIC PRACTICE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-237-1-24>

THE PROBLEM OF THE AUTHOR AND LYRICAL HERO IN A POETIC WRITING

ПРОБЛЕМА АВТОРА І ЛІРИЧНОГО ГЕРОЯ В ПОЕТИЧНОМУ ТВОРІ

Vinnichuk A. P.

*Candidate of Philological Sciences,
Assistant Professor,
Assistant Professor at the Department
of the Ukrainian Language*

Віннічук А. П.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української
літератури*

Krupka V. P.

*Candidate of Philological Sciences,
Senior Lecturer at the Department of
the Ukrainian Language
Mykhailo Kotsiubynsky Vinnytsia State
Pedagogical University
Vinnytsia, Ukraine*

Крупка В. П.

*кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри
української літератури
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла
Коцюбинського
м. Вінниця, Україна*

Проблема місця автора в художньому світі тексту є однією з найбільш суперечливих у літературознавчій науці. Передусім автор науково інтерпретується як основна постать сучасної культури у психолого-соціальному аспекті, проте проблема авторської інтенції постала ще в античні часи. Попри всю історичну пролонгованість, неосяжність глибини задуму письменника в літературі, особливо в поезії, буквальне співвіднесення автора та особистості митця майже неможливе.

Необхідно диференціювати поняття «автор» в особистісному або ж соціальному сенсі та певну літературознавчу категорію, присутню частину культурного канону. Автора в герменевтичному ракурсі інтерпретують переважно через інтенційні поля. Враховуючи це, у

просторі герменевтики постають проблеми інтерпретації, розуміння та спроб пояснення, привласнення особою автора преференцій творчого процесу, проблемою співвідношення автора та читача. Відповідно, роль автора, його взаємини з текстом, відповідальність автора за смисл та значення тексту не завжди пов'язані з постаттю автора як соціального феномена, превалюється функціональний аспект авторської інтенції.

Поняття ж «ліричний герой» у сучасному літературознавстві не вирізняється широким діапазоном різнопланових дефініцій. Теоретики літератури сходяться у тлумаченні ключових аспектів цього терміна. Розходження ж загалом не істотні, такі, що не відіграють особливої ролі. У цьому контексті найістотнішим моментом є міра тотожності чи нетотожності митця і ліричного героя, взаємозв'язку між ними чи його відсутності, самовияву автора в ліричному героєві. Терміном «ліричний герой», на думку Л. Гінзбург, літературознавці дещо зловживали. Справді, у ліричному творі завжди є особистість поета, але говорити про ліричного героя можливо лише тоді, коли цей феномен має сталі риси: біографічні, сюжетні [41, с. 155]. Відповідно, ліричний герой – єдність особистості, що не тільки знаходиться поза текстом, але й наділена сюжетною характеристикою, яку все ж не варто ототожнювати з характером. Лірика викликає асоціації, що миттєво доводять до свідомості читача образ, вже існуючий в культурній свідомості доби. Ліричний герой є одним з компонентів свідомості, характерних для лірики, що є і суб'єктом, і об'єктом, і носієм свідомості, і предметом зображення: він непривітно стоїть між читачем і художнім світом лірики. Для ліричного героя в творчості певного автора характерна єдність, передусім це єдність внутрішня, ідейно-психологічна, причому з єдністю внутрішнього світу може співвідноситися єдність біографічна, у цьому випадку різні поезії відтворюють епізоди життя певної особи. Ліричний герой звичайно сприймається як образ самого поета – реально існуючої людини. Звідси виникає необхідність корелювання понять автора і ліричного героя, оскільки із співвідношення їхнього художнього та психологічного наповнення виформовуються особливості творчості поета, її змістоформні риси, тематичні мотиви, складові ідіостилю.

Традиційне розуміння комплексу рис ліричного героя як специфічного розповідача, «в особі якого знаходить свій вияв

підкреслена співвіднесеність з авторським «я», що стало простежується у межах більш-менш значної групи ліричних творів певного тематичного циклу, біографічного періоду або й творчості окремих поетів загалом» [250, с. 151]. Поряд із цим у літературознавчому словнику-довіднику за ред. Р. Гром'яка зазначено, що «між ними існує естетична єдність, певний естетичний ідеал, виражений у тексті віршованих творів» [144, с. 405]. М. Моклиця інтерпретує постать ліричного героя лише як складову феномена автора [172, с. 173], натомість А. Волков та Б. Іванюк вказують, що він «набуває функціонального значення внутрішнього двійника поета, являючи собою персоніфікований зміст ліричної рефлексії автора, художню надбудову (конструкцію другого ступеня над дійсною життєвою ситуацією)» [137, с. 296].

Загалом будь-який текст, незалежно від того, відсутній чи ні його продуцент і отримувач, повинен мати здатність бути прочитаним і знову відтвореним, розміщуючись у будь-якому контексті, будучи прочитаним у будь-який локалізований культурно-історичний момент.

Література:

1. Гинзбург Л. О лирике. Ленинград : Сов. писатель, 1974. 406 с.
2. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / за ред. А. Волкова. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
3. Літературознавчий словник-довідник / ред. : Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів, В. І. Теремко. Київ : Академія, 1997. 752 с.
4. Теорія літератури / за ред. О. Галича. Київ : Либідь, 2001. 488 с.
5. Моклиця М. Основи літературознавства : посіб. для студ. Тернопіль : Підруч. і посіб., 2002. 192 с.